

opusdei.org

Historia Opus Dei: Zatwierdzenia papieskie

Fragment książki Historia Opus Dei (José Luis González Gullón, John F. Coverdale).

20-04-2022

7

Zatwierdzenia papieskie

JOSEMARÍA ESCRIVÁ DE BALAGUER przybył do Rzymu latem 1946 roku, aby poprosić o *decretum laudis* (dekret pochwalny) dla Opus Dei.

Założyciel spotkał się z zastępcą sekretarza stanu i przyszłym papieżem, Giovannim Battistą Montinim, a także z niektórymi konsultorami Kongregacji ds. Zakonników, takimi jak klaretyni Arcadio María Larraona i Siervo Goyeneche. Poinformowano go, że Stolica Apostolska bada grupę instytucji zgrupowanych pod nazwą *nowych form* życia chrześcijańskiego. Stowarzyszenia te wykazywały elementy nietypowe w sposobie oddawania się Bogu i w działalności duszpasterskiej w odniesieniu do kanonicznych stanów doskonałości - na przykład niektóre nie składały ślubów publicznych, nie prowadziły życia wspólnego i nie nosiły habitów - i w konsekwencji nie miały przestrzeni do prawnego uznania w ramach prawa kanonicznego.

Założyciel Dzieła zdawał sobie sprawę, że instytucje te skupiają różne tendencje. Niektórzy chcieli

być zakonnikami lub podobnymi, ale bez życia wspólnego ze względów duszpasterskich; inni - w przypadku Opus Dei - należeli do sfery świeckiej. Wobec takiej różnorodności Escrivá de Balaguer postępował rozważnie, starając się osiągnąć możliwe do zaakceptowania kompromisy. Kierowała nim potrzeba zapewnienia pełnego odzwierciedlenia charyzmatu założycielskiego. Jego zdaniem, "prawo miało szczególne znaczenie. Ponieważ błąd, ustępstwo w jakiejś istotnej sprawie, może mieć nieodwracalne skutki. To był hazard dla mojej duszy, ponieważ nie mogłem znieksztalić woli Bożej. Zrozumiecie moje napięcie i moje cierpienia"^[1].

Ojciec Larraona - podsekretarz Kongregacji ds. Zakonników - pracował nad stworzeniem takiej figury prawnej, która uwzględniałaby nowe formy. Escrivá

de Balaguer, Del Portillo i Canals aktywnie współpracowali przy opracowywaniu dokumentu papieskiego^[2]. Ich starania przyniosły efekt kilka miesięcy później. 2 lutego 1947 r. Pius XII ogłosił konstytucję apostolską *Provida Mater Ecclesia*. Dokument ten stworzył postać instytutów świeckich, zdefiniowanych jako "stowarzyszenia duchownych lub świeckich, których członkowie, aby osiągnąć doskonałość chrześcijańską i w pełni wykonywać apostołstwo, wyznają w świecie rady ewangeliczne"^[3]. Trzy podstawowe cechy tych instytutów to: pełna konsekracja Bogu przez profesję ślubów, które - w przeciwieństwie do zakonów - nie były publiczne ani nie wymagały kanonicznego życia wspólnego; świecki charakter i stan członków, którzy pozostawali w świecie; oraz prowadzenie apostołstwa chrześcijańskiego.

INSTYTUT "CAŁKOWICIE" ŚWIECKI

24 lutego - trzy tygodnie po *Provida Mater Ecclesia* - Kongregacja ds. Zakonników zatwierdziła Opus Dei jako świecki instytut prawa papieskiego *decretum laudis* (dekret pochwalny) zatytułowanym *Primum institutum*. Zatwierdzono także Konstytucje, które poza kilkoma drobnymi zmianami - np. użyto słowa *socio* na określenie członków instytutu - były takie same jak w 1944 roku. Jak to zwykle bywało w Stolicy Apostolskiej, była to ratyfikacja tymczasowa, w oczekiwaniu na otrzymanie ostatecznej po pewnym czasie doświadczeń^[4].

Założyciel Dzieła przyjął tę aprobatę z radością. Z teologicznego punktu widzenia Stolica Apostolska usankcjonowała, że droga Opus Dei prowadzi do poszukiwania świętości we własnym stanie i w wykonywaniu zawodu lub urzędu. Z kanonicznego

punktu widzenia, uniwersalny i scentralizowany system dawał Opus Dei większą stabilność prawną i możliwość rozprzestrzeniania się na całym świecie.

Jednocześnie uważał, że mentalność stojąca za *Provida Mater Ecclesia* zawierała pewne ograniczenia, a same teksty konstytucji apostoelskich zawierały elementy wątpliwe. Świętość w pełnej świeckości była rozmyta w Kościele od czasów pierwszych chrześcijan i niełatwo było zmienić mentalność, która łączyła całkowite oddanie się Bogu z oderwaniem od świata, aby wstąpić do zakonu czy zgromadzenia. W tym sensie fakt, że Opus Dei było zależne od Kongregacji do spraw Zakonników, nie pomagał. Dzieło znajdowało się w sferze instytutów i kanonicznych stanów doskonałości, tradycyjnie osiąganym przez publiczne poświęcenie się Bogu. Aby ominąć tę sprzeczność, założyciel

poprosił, aby w dekreście
pochwalnym wyraźnie zaznaczono,
że członkowie Dzieła "nie prowadzą
wspólnego życia zakonnego, nie
składają ślubów zakonnych ani nie
noszą habitów zakonnych"^[5].

Jeśli chodzi o śluby wymagane przez
Provida Mater Ecclesia od członków
wszystkich instytutów świeckich,
Escrivá de Balaguer podkreślił, że w
Opus Dei będą to zawsze więzi
prywatne lub społeczne - w
przeciwieństwie do zakonów i
zgrupowań zakonnych, które
publicznie wyznają trzy rady
ewangeliczne - ponieważ Dzieło jest
zainteresowane jedynie tym, aby
każdy członek żył cnotami
chrześcijańskimi. Co więcej, zarówno
tymczasowe członkostwo w Opus Dei
- admisja i oblacja - jak i ostateczne
członkostwo - wierność - miały być
przyjęte w innym czasie, poprzez
krótką ceremonię, w której każdy
członek wyrażał swoje osobiste

zaangażowanie przed Bogiem, bez ślubów czy innych formuł konsekracji.

Jedną z koncepcji teologicznych i prawnych, która pozostała w tle tych trudności, był tak zwany stan doskonałości. Do kanonicznego stanu doskonałości dochodziło się przez publiczne złożenie ślubów ubóstwa, posłuszeństwa i czystości, co było sposobem konsekracji, który zakładał formę życia zakonnego dystansującą się od różnych dróg świata[*]. Z drugiej strony, postać instytutu świeckiego tworzyła świecki stan doskonałości, który nie modyfikował osobowości kanonicznej jego członków. Były to jednocześnie osoby konsekrowane i świeckie, zwykli wierni - niektórzy byli świeckimi kapłanami, inni zwykłymi świeckimi - którzy znajdowali się pośród świata, zanurzeni w sytuacji społecznej i zawodowej, w której uświęcali się i dawali chrześcijańskie

świadczenie. Poświęcenie się Bogu, dokonujące się prywatnie poprzez rady ewangeliczne, było środkiem, za pomocą którego manifestowali oni swoje pełne oddanie się Bogu; z drugiej strony, dążenie do świętości i apostołstwa każdy urzeczywistniał w swoim środowisku społecznym, wśród innych równych sobie.

Założyciel często przypominał swoim duchowym synom znaczenie, jakie nadał konsekracji w Opus Dei, która była związana z pełną świeckością: "Powiedziałem, że są członkami konsekrowanymi lub że w Dziele istnieje konsekracja, ale tylko w sensie absolutnego oddania: nigdy nie przyszło mi do głowy, aby nadać tym słowom kanoniczną lub techniczną interpretację religijną". Stałym elementem jego pism było również to, że ofiarowanie się Bogu utrzymywało członków Dzieła w ich własnym kanonicznym stanie życia: "Nie jesteśmy jak zsekularyzowani

zakonnicy, ale prawdziwi świeccy, którzy nie szukają życia ewangelicznej doskonałości właściwej zakonnikom, ale chrześcijańskiej doskonałości w świecie, każdy w swoim własnym stanie"^[6].

Álvaro del Portillo, chcąc pokazać świeckość członków Dzieła, a także uznanie dla osoby, poprosił, aby Josemaría Escrivá de Balaguer został mianowany honorowym prałatem Jego Świątobliwości, ponieważ taka nominacja była zazwyczaj przyznawana tylko świeckim kapłanom. W kwietniu 1947 r. Stolica Apostolska natychmiast przyznała tytuł Escrivie de Balaguer.

Założyciel podjął się zadania wyjaśnienia nowej instytucji w sferze kościelnej, zarówno hierarchom, jak i członkom innych instytucji kościelnych. 16 grudnia 1948 r. wygłosił odczyt w lokalu Krajowego

Związku Propagandystów. Instytuty świeckie określił jako "nowy typ życia doskonałego". W ciągu dziejów Kościół był świadkiem narodzin ascezy, życia monastycznego, zakonów żebraczych i kanoników regularnych, zgromadzeń o ślubach prostych i stowarzyszeń życia wspólnego bez ślubów. Wszystkie te podmioty miały wspólną cechę, jaką jest kanoniczny stan doskonałości, wymagający oddzielenia od świata; różniły się jednak od siebie tym, że coraz bardziej poszukiwały zbliżenia duszpasterskiego do rzeczywistości.

Instytut świecki, kontynuował Escrivá de Balaguer, jest podobny do poprzednich w swoim radykalnym poszukiwaniu świętości; z drugiej strony jest inny, ponieważ otwiera drogę w Kościele, która potwierdza wartość zwyczajnego życia chrześcijańskiego. Była to "nowa forma życia w doskonałości, której członkowie nie są zakonnikami, i

która nie odwraca się od świata, ale w świecie wypełnia rady ewangeliczne"; "to z samego świata wychodzą ci apostołowie, którzy ośmielają się uświęcać wszystkie zwykłe ludzkie czynności". Następnie odniósł się do konkretnego przypadku Opus Dei. Instytucja dążyła do " ewangelicznej doskonałości swoich członków, poprzez uświęcenie zwykłej pracy, w najróżniejszych dziedzinach ludzkiej działalności". A ponieważ jej członkowie byli świeccy, działali "w świecie na swoją osobistą i wyłączną odpowiedzialność". W tym celu korzystają z całkowitej wolności zawodowej, ponieważ Opus Dei nie ingeruje w te sprawy"^[7].

RZĄDZENIE I ORGANIZACJA

Po uzyskaniu aprobaty papieskiej Josemaría Escrivá mianował członków Rady Generalnej nowego instytutu świeckiego. Pedro Casciaro

był sekretarzem generalnym; Álvaro del Portillo - prokuratorem generalnym; José Luis Múzquiz - wicekuratorem ds. dzieła św. Michała; Amadeo de Fuenmayor - wicekuratorem ds. dzieła św. Gabriela; Odón Moles - wicekuratorem ds. dzieła św. Rafała; Antonio Pérez - administratorem generalnym; Antonio Fontán - prefektem studiów. Założyciel prosił wszystkich, aby starali się żyć w sposób uczciwy duchem i normami pobożności przewidzianymi w Dziele, ponieważ fundamentem ich życia jest obcowanie z Bogiem i poszukiwanie świętości.

24 września 1947 r. założyciel spotkał się z dużą grupą swoich synów w Molinoviejo. Zgodnie z Konstytucjami instytutu świeckiego mianował 60 członków rejestrowych, czyli numerariuszy, którym miał powierzyć formację i kierowanie Dzielą. Wszyscy złożyli duchowe

zobowiązanie przed Bogiem, że w razie potrzeby będą stosować upomnienie braterskie, nie będą aspirować do stanowisk w Opus Dei i że w ważnych sprawach będą się konsultować z Ojcem lub konsyliariuszem; następnie dokonali krótkiej ceremonii ukonstytuowania się zapisanych członków [†]. Spośród nich założyciel wyznaczył 19 elektorów. Mieli oni głosować na jego następcę, gdy nadejdzie czas, i uczestniczyć w kongresach generalnych Dzieła. Ponadto zatwierdził biura lokalne, rozmieszczenie członków w 23 ośrodkach Dzieła oraz ekspansję zarówno w Rzymie - gdzie planowano utworzenie międzyregionalnego ośrodka studiów - jak i w krajach Europy oraz, w miarę możliwości, w obu Amerykach^[8].

W tamtych latach nastąpił pewien rozłam w zarządzie Dzieła, ponieważ

Escrivá de Balaguer mieszkał w Rzymie, podczas gdy siedziba Rady Generalnej - a także, gdy było więcej kobiet, Asesori Centralnej - oraz ośrodki studiów Diego de León i Los Rosales znajdowały się w Madrycie. Trzeba było działać w ten sposób, ponieważ większość osób i aktywności Dzieła znajdowała się w Hiszpanii. Z tego powodu założyciel i dyrektorzy okresowo wymieniali listy ze wskazówkami i konsultacjami.

Dyrektorzy Rady Generalnej usprawnili działalność swoich biur zaangażowanych w służbę Dzieła. Przesyłanie listów i próśb do ośrodków lokalnych odbywało się za pomocą numerowanych notatek, dzięki czemu jedne dokumenty odnosiły się do innych, a różne jednostki były lepiej skoordynowane. Z finansowego punktu widzenia ci, którzy założyli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, monitorowali

postępy właścicieli/organów zarządzających. Biuro Administracji Ogólnej Rady dokonało przeglądu bilansów tych korporacji i przypomniało członkom Dzieła, aby osobiście żyli cnotą ubóstwa.

Aby przybliżyć ducha, prawo i życie w Opus Dei, Josemaría Escrivá napisał Katechizm Dzieła i Dyrektorium dla dyrektorów. Dokumenty te powiększyły zbiór opublikowanych wcześniej dzieł *Drogi i Różańca Świętego*, instrukcji o *nadprzyrodzonym duchu Dzieła Bożego*, o *sposobie prozelityzmu* i o *dziele św. Rafała*, napisanych przed hiszpańską wojną domową, oraz do Konstytucji, na mocy których zatwierdzono instytut świecki.

Katechizm składał się ze 150 pytań i krótkich odpowiedzi. W tekście podsumowano główne cechy przesłania, elementy prawne i historię Dzieła, tak aby wszyscy

członkowie mogli je przeczytać, a nawet nauczyć się ich na pamięć. Od 1945 r. w ośrodkach studiów i na kursach letnich dla kobiet i mężczyzn używano wersji maszynopisu. W 1948 r. ukazało się wydanie drukowane, odzwierciedlające zmiany, jakie przyniosło zatwierdzenie Dzieła jako instytutu świeckiego. Katechizm wyjaśniał na przykład, że członkami są zwykli wierni, że kapłani i świeccy stanowią jedną klasę, że duch chrześcijański Dzieła jest otwarty na ludzi ze wszystkich środowisk, a środki, jakimi posługują się jego członkowie, to "uświęcenie zwykłej pracy i doskonałe wykonywanie obowiązków zawodowych i społecznych"^[9].

Drugi dokument, zwany Dyrektorium, był przeznaczony dla dyrektorów centralnych i lokalnych. Było to przydatne zestawienie kryteriów i doświadczeń dotyczących

zarządzania i kierowania ośrodkami oraz działalnością apostołską. Escrivá de Balaguer poprosił wszystkich, którzy chcieliby mu przesłać, za pośrednictwem Rady Generalnej lub doradców, kartki z sugestiami dotyczącymi sposobów życia duchem Opus Dei. Po przejrzaniu projektów opublikował pierwsze wydanie w 1948 r., w dwóch wersjach: męskiej i żeńskiej. Dyrektorium sekcji żeńskiej, na przykład, było podzielone na trzy części: zarządzanie ośrodkiem lokalnym, formacja i życie osób związanych z Dziełem oraz zarządzanie domami. Dokument ten obowiązywał przez całe lata 50^[10].

Proces stopniowego ustanawiania zarządu i formacji przebiegał równoległe z okresem, w którym założyciel rewidował Konstytucje Opus Dei, zanim uzyskały one ostateczne zatwierdzenie prawne Stolicy Apostolskiej. W 1948 r.

uczynił kolejny krok w kierunku międzynarodowej ekspansji Dzieła. Z jednej strony zebrał dyrektorów centralnych i lokalnych na dwa tygodnie pracy, z drugiej zaś stworzył pierwsze okręgi terytorialne Opus Dei.

W dniach od 24 do 29 sierpnia 1948 r. w Molinoviejo odbył się trzeci Tydzień Pracy dla mężczyzn. Patrząc na 28 zgromadzonych profesjonalistów, wśród których było wielu dyrektorów centralnych lub lokalnych, Escrivá de Balaguer stwierdził z humorem, że ich głównym problemem jest to, że są jeszcze młodzi. W ciągu tych dni przeanalizowali setki otrzymanych dokumentów z doświadczeniami dotyczącymi formacji członków, sposobów doskonalenia działań apostolskich oraz planowania rozwoju Dzieła. Założyciel powiedział im, że nadszedł czas, aby iść szybciej, z uniwersalnymi

horyzontami, aby nieść orędzie
uświęcenia do wielu ludzi w
codziennym życiu^[11].

Pod koniec września Pedro Casciaro,
który dwa lata wcześniej przyjął
święcenia kapłańskie, Ignacio de la
Concha, profesor prawa, i José Vila,
absolwent historii, wrócili do
Hiszpanii po długiej podróży do
Ameryki. Przez sześć miesięcy
odwiedzili Stany Zjednoczone,
Kanadę, Meksyk, Peru, Chile i
Argentynę. Escrivá de Balaguer
poprosił ich, aby poznali warunki
panujące w każdym kraju, aby
zdecydować, gdzie należy rozpocząć
szerzenie Dzieła. Założyciel
przeanalizował te dane z Radą
Generalną^[12].

Miesiąc później, 27 października,
rozpoczęto działalność władz Opus
Dei na szczeblu regionalnym.
Prezydent Generalny utworzył
siedem okręgów i mianował ich

Konsyliariuszy, którzy w niektórych przypadkach nie przeprowadzili się jeszcze na swoje terytoria: region Hiszpanii (Francisco Botella jako konsyliariusz; quasi-regiony Włoch (Álvaro del Portillo), Portugalii (Xavier de Ayala), Meksyku (Pedro Casciaro) i Stanów Zjednoczonych (José Luis Múzquiz); oraz delegacje Anglii (Juan Antonio Galarraga) i Irlandii (José Ramón Madurga). Nominacje te doprowadziły do pewnych zmian w Radzie Generalnej. Najważniejszym z nich było objęcie funkcji sekretarza generalnego przez Francisco Botella, który chwilowo skumulował funkcje centralne i regionalne[‡].

Kobiety z Dzieła zorganizowały swój pierwszy Tydzień Pracy w Los Rosales w dniach 26-29 listopada 1948 r. Trzydzieścioro uczestniczek oceniło dotychczasową działalność, zwłaszcza dzieło świętego Rafała i Administracji ośrodków. Następnie

wyznaczono cele na przyszłość, co było bardzo obiecujące, ponieważ duża grupa młodych rozważała swoje powołanie do Dzieła.

Narcisa González Guzmán i Guadalupe Ortiz de Landázuri tworzyły powstającą Asesorię Centralną. W październiku 1949 r. siedziba Asesorii została ulokowana przy ulicy Juan Bravo. Chociaż nie wszystkie kadry zarządzające były kompletne, kilka kolejnych kobiet zaczęło współpracować z centralnym zarządem Dzieła, jak na przykład Rosario Orbegozo, która była starszą dyrektorką w Madrycie^[13].

Dzięki zdobytemu doświadczeniu poprawiła się praca w Administracji ośrodków. Administratorki - numerarie, które kierowały Administracją - były lepiej niż przed laty przygotowane do wykonywania pracy, które w każdym domu obejmowały rozdział zadań,

rejestrację wejść i wyjść,
przygotowanie menu i kart
kuchennych oraz przeglądy różnych
obszarów domu.

Administratorki opracowały plany szkolenia dla numerari służących, poczynając od części zawodowej, która obejmowała wyżywienie, sprząatanie, dbanie o odzież i dekorację domów. Wyjaśniły im, że ich opieka tworzy domy i że mogą nadać jej nadprzyrodzone znaczenie. Starwały się dostosować i współdziałać w rozwoju ludzkim tych kobiet, z których większość pochodziła z ubogich środowisk społecznych. Na przykład, powierzano im obowiązki i pomagano przezwyciężyć pewną nieśmiałość i kompleks pozornej niekorzystnej pozycji wobec ludzi z innych kategorii społecznych. Jednocześnie różnice społeczne były wówczas bardzo wyraźne, dlatego zwyczajem było, że numerarie nie jadały razem z numerariami

służącymi, aby jedne i drugie mogły bardziej spontanicznie uczestniczyć w życiu rodzinnym[§].

Escrivá de Balaguer wyjaśnił, że separacja w zarządzaniu, działalności i sprawach ekonomicznych dwóch sekcji Opus Dei była cechą fundamentalną. Każda sekcja była zarządzana przez przewodniczącego generalnego oraz odpowiednie rady centralne i regionalne. Ta cecha znalazła odzwierciedlenie w strukturze ośrodków Dzieła. Na przykład w pierwszym regulaminie dla Administracji, opracowanym w 1947 roku, określono, że tylko wtedy będzie obsługiwana rezydencja męska, gdy budynek będzie pozwalał na "absolutne oddzielenie obu domów, które de jure i de facto są całkowicie niezależne"^[14].

ZNACZNY WZROST LICZEBNY

Po czasowym zatwierdzeniu w 1947 roku, Kongregacja ds. Zakonników ratyfikowała kilka zmian w Konstytucjach zaproponowanych przez Josemarię Escrivę de Balaguer. Niektóre z nich były bardzo ważne, ponieważ umożliwiały członkostwo w Opus Dei osobom stanu wolnego, żyjącym w małżeństwach i duchownym. Dzięki tym uzupełnieniom Dzieło przewyciężyło wąski margines, w którym do tej pory funkcjonowało - ludzie zobowiązanych do celibatu, którzy w większości pracowali w kręgach intelektualnych.

Od lat 30. XX wieku założyciel towarzyszył duchowo mężczyznom, którzy słuchali jego słów na temat powołania do świętości w małżeństwie i pracy. Pod koniec hiszpańskiej wojny domowej głosił rekolekcje dla profesjonalistów w Vitorii i Madrycie, a także prowadził kierownictwo duchowe dla grupy

absolwentów, pracowników i robotników. Zachęcał ich do poszukiwania świętości w życiu codziennym, w pracy, w relacjach rodzinnych i społecznych. Ten pomysł był nie tylko niezwykły, ale i szokujący. Na przykład, żonaty nauczyciel Victor Garcia Hoz, wspominał swoją radość i zaskoczenie, kiedy Don Josemaría powiedział mu w 1941 roku: "Bóg wzywa cię na drogę kontemplacji"^[15]. Jemu i innemu żonatemu nauczycielowi, Tomasowi Alvirze, założyciel zalecił, aby żyli według norm i zwyczajów właściwych dla Opus Dei. A kiedy w 1943 r. utworzono Radę Kapłańską Stowarzyszenia Świętego Krzyża, mianował José Marię Hernándezza Garnicę wicesekretarzem Dzieła Świętego Gabriela".

W lutym 1947 r., w dniu zatwierdzenia instytutu świeckiego, Tomás Alvira poprosił o admisję.

Dwa miesiące później to samo uczynili prawnik Mariano Navarro Rubio i pedagog Víctor García Hoz. Ich zaangażowanie miało charakter duchowy, ponieważ nie było możliwości, aby związali się prawnie. Jednak w lutym 1948 roku Escrivá de Balaguer zdołał nakłonić Stolicę Apostolską do zatwierdzenia poprawki, zgodnie z którą osoby o dowolnym statusie - czy to samotne, czy żonate - które nie były w pełni dyspozycyjne do zadań związanych z zarządzaniem i formacją, mogły nawiązać stałą więź prawną z Opus Dei. Będą oni nazywani *supernumerariuszami*.

We wrześniu 1948 r. zebrał w Molinoviejo piętnastu mężczyzn pracujących zawodowo; sześciu z nich było już supernumerariuszami, a pozostali prosili o przyjęcie do Dzieła. W ciągu tygodnia wspólnego życia wyjaśnił im, jak mogą żyć duchem Opus Dei, zgodnie z

własnymi warunkami rodzinnymi i zawodowymi. Powtórzył, że wezwanie do bycia świętymi w małżeństwie nie jest utopijną aspiracją, ale Bożym powołaniem, a w przypadku Dzieła - całkowitym oddaniem się Bogu^[16].

W kolejnych miesiącach w ośrodkach rosła ilość aktywności z osobami bez zobowiązania do celibatu i włączanie do Dzieła supernumerariuszy, zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet. Kiedy założyciel przedstawił Stolicy Apostolskiej prośbę o ostateczne zatwierdzenie, na początku 1950 roku, w Opus Dei było już 692 supernumerariuszy — 519 mężczyzn i 173 kobiety — co stanowiło 23% ogólnej liczby członków Dzieła^[17].

Z drugiej strony, Założyciel wiedział o niektórych, którzy wyrazili pragnienie życia w celibacie w Opus Dei w warunkach innych niż te, które obowiązują numerariuszy. Czasami

okoliczności osobiste, rodzinne lub zawodowe uniemożliwiały im udział w pracach zarządczych lub zamieszkanie w ośrodkach Opus Dei; w innych przypadkach posiadali oni jedynie średnie lub podstawowe wykształcenie zawodowe. Escrivá de Balaguer zwrócił się do Stolicy Apostolskiej z prośbą o możliwość ich przyłączenia się do Dzieła. Sporządził uzupełnienie do statutu z poprzedniego roku dotyczącego supernumerariuszy i jako formę rozróżnienia nazwał ich supernumerariuszami wewnętrznymi. Dnia 8 września 1949 r. otrzymał reskrypt z Kongregacji ds. Zakonników dopuszczający nową kategorię. Kilka miesięcy później dykasteria ta zażądała zmiany terminu, a Założyciel zaproponował nazwę Oblaci, która pozostała w ostatecznym zatwierdzeniu Opus Dei[Γ].

Josemaría Escrivá zastanawiał się również w tamtych latach, w jaki sposób przesłanie Dzieła mogłoby dotrzeć do duchowieństwa diecezjalnego. Światło założycielskie skierowane było na całą świecką sferę Kościoła, zarówno na świeckich, jak i na kapłanów. W rzeczywistości, jeszcze przed hiszpańską wojną domową, przyjął on do Dzieła około dziesięciu kapłanów. Zrezygnował jednak z tej działalności, ponieważ nie mógł znaleźć księży, którzy zachowywaliby się zgodnie z duchem Opus Dei. Lata mijały, a gdy uzyskał zgodę czasową - w tym obecność duchownych świeckich spośród świeckich z Dzieła - poczuł, że nadszedł czas, aby zrobić krok naprzód.

Nie mógł przyjmować do Stowarzyszenia Kapłańskiego księży diecezjalnych, ponieważ byli oni inkardynowani w swoich diecezjach,

więc postanowił opuścić Opus Dei i założyć inny instytut świecki dla księży świeckich z diecezji, którym przekazywałby tego samego ducha Dzieła. Nieoficjalnie poinformował o tym Kongregację Zakonników, centralnych dyrektorów Dzieła oraz swoje rodzeństwo Carmen i Santiago.

W lutym 1950 roku Escrivá de Balaguer poprosił papieża Piusa XII o ostateczne zatwierdzenie Opus Dei jako instytutu świeckiego, z projektem nowych Konstytucji i poparciem stu dziesięciu listów pochwalnych od biskupów i prałatów z siedemnastu krajów. Dwa miesiące później Kongregacja ds. Zakonników postanowiła odłożyć na jakiś czas zatwierdzenie, aby lepiej przestudiować przyszłe Konstytucje.

Okoliczność ta okazała się opatrnościowa. W tych tygodniach Założyciel zrozumiał, w jaki sposób księża diecezjalni mogą być

członkami Opus Dei: jako oblaci lub członkowie supernumerariusze Stowarzyszenia Kapłańskiego Świętego Krzyża, ponieważ ta formuła nie zmieniała ani nie umniejszała ich charakteru diecezjalnego, a jedynym przełożonym był ordynariusz miejsca. Stowarzyszenie Kapłańskie oferowało im pomoc duchową w poszukiwaniu świętości pośród świata, a jednocześnie uczestniczyli w rodzinnej atmosferze właściwej dla Dzieła. Doskonałość miałyby się zazwyczaj znajdować w wykonywaniu posługi kapłańskiej: "Dla kapłanów, jeśli można tak powiedzieć, ich pracą zawodową, w której mają się uświęcać i przez którą mają uświęcać innych, jest kapłaństwo służebne Chleba i Słowa"^[18]. Duchowy charakter powołania do Opus Dei wzmocniłby jedność każdego z nich z ordynariuszem diecezji, zgodnie z maksymą *Nihil sine episcopo* (Nic bez

biskupa), a także z prezbiteratem diecezji.

Escrivá de Balaguer opracował Statut o księżach diecezjalnych i przedstawił go Kongregacji 2 czerwca 1950 roku. To zgłoszenie zostało dołączone do badanego materiału^[19].

NOWOŚCI I TRUDNOŚCI

Zaledwie dwa tygodnie później, 16 czerwca, Stolica Apostolska ostatecznie zatwierdziła Stowarzyszenie Kapłańskie Świętego Krzyża i Opus Dei jako instytut świecki dekretem *Primum inter Instituta*, który zawierał nowe Konstytucje. Dokument zatwierdzający zawierał część wstępną, która streszczała ducha Opus Dei - podkreślając świeckość jego członków - jako kryterium hermeneutyczne dla zrozumienia tekstu prawnego. Wskazywano, że fundamentem ducha Opus Dei jest

poczucie Bożego synostwa, a dążenie do doskonałości proponowano poprzez "ćwiczenie się w cnotach moralnych i chrześcijańskich, a zwłaszcza przez uświęcanie pracy codziennej i zawodowej"^[20].

Konstytucje określają charakter instytutu i ustanawiają jego uniwersalny i scentralizowany system prawny. Zgodnie z przepisami prawa dotyczącymi instytutów zmierzających ku doskonałości rozróżniano pomiędzy ogólnym celem Opus Dei - świętość poprzez wszelką pracę zawodową - a celem szczegółowym, którym było niesienie światła Ewangelii intelektualistom, aby przez nich dotrzeć do wszystkich klas społeczności świeckiej. Wśród zadań korporacyjnych o charakterze apostołskim, które mogłyby być podejmowane, wymieniali "domy i rezydencje dla studentów, domy rekolekcji itp."^[21]. Zwrócono również uwagę na jedność zjawiska

duszpasterskiego: Stowarzyszenie Kapłańskie Świętego Krzyża, "będąc aliquid intrinsecum Opus Dei, ma tych samych przełożonych, którzy wykonują te same zadania w Stowarzyszeniu Kapłańskim, co w Opus Dei"^[22].

W zatwierdzeniu stwierdzono, że Opus Dei jest instytucją składającą się z dwóch sekcji: męskiej i żeńskiej. Każda sekcja cieszyła się dużą autonomią prawną i administracyjną na trzech szczeblach władzy: centralnym, regionalnym i lokalnym. Przewodniczący generalny - a w każdym regionie konsyliariusz regionalny i numeraria sekretarz regionalny - nadają jedność systemowi zarządzania tym wyjątkowym fenomenem duszpasterskim i apostołskim. Jednocześnie prawo dawało szerokie pole do współpracy wiernych świeckich w organizowaniu inicjatyw, w duchu kolegialnym.

Kapłani i świeccy, stanu wolnego i żonaci, ucieleśniając to samo duchowe powołanie, tworzą jedną klasę. W zależności od różnorodności warunków osobistych, członkami mogą być: numerariusze, którzy podjęli zobowiązanie do celibatu, zwykle kończyli studia uniwersyteckie, wyższe studia kościelne, zwykle mieszkali w ośrodkach Opus Dei i byli dyspozycyjni do podjęcia zadań formacyjnych i kierowniczych w Dziele; Oblaci, którzy zobowiązali się do celibatu, zamieszkiwali u krewnych lub tam, gdzie uznali to za najbardziej stosowne, i byli dyspozycyjni w działalności apostołskiej w zależności od ich szczególnych warunków osobistych i zawodowych; supernumerariusze, celibatariusze lub żonaci, którzy wykorzystywali "jako środki uświęcenia i apostołstwa własne zajęcia rodzinne i swój zawód"^[23]. W przypadku księży oblatów i

supernumerariuszy ich jedynym przełożonym był ordynariusz danej diecezji.

Oprócz członków byli też współpracownicy Opus Dei, katolicy, chrześcijanie, ludzie innych religii lub niewierzący, którzy współpracowali materialnie i duchowo we wspieraniu działalności Dzieła i korzystali z dóbr duchowych i formacyjnych oferowanych przez Opus Dei. Innymi współpracownikami byli księża diecezjalni, zwani asystentami kościelnymi, którzy byli odpowiedzialni za kierownictwo duchowe członków w miejscach, gdzie nie było kapłanów Dzieła, księża diecezjalni i zakonni, którzy otrzymali list braterstwa za pomoc w różny sposób, oraz wspólnoty zakonników i zakonnic życia kontemplacyjnego, którzy modlili się za Opus Dei^[24].

W dekrete zatwierdzającym zaznaczono, że osoby należące do Dzieła nie były konsekrowanymi zakonnikami. Ale w pewnym sensie zbliżała ich do zakonników, ponieważ wymagano, aby zarówno osoby zamężne, jak i niezamężne składały prywatne śluby ubóstwa, posłuszeństwa i czystości, każdy według swojego stanu. Założyciel tłumaczył swoim duchowym dzieciom, że śluby te będą składane tak jak dotychczas, to znaczy niezależnie od ceremonii czasowego lub definitywnego włączenia do Opus Dei. Ostrzegał też, że trudno będzie wyjaśnić powołanie do świętości kapłana diecezjalnego w Stowarzyszeniu Kapłańskim, które przecież zależało od Kongregacji Zakonników. Był jednak przekonany, że ostateczne zatwierdzenie pomoże Opus Dei zostać zrozumianym. Zamiast tego wkrótce został uwikłany w inne problemy.

We Włoszech do Opus Dei zgłosiło się kilku młodych mężczyzn, którzy poznali członków Dzieła mieszkających w *Pensionato*. Nie rozumiał decyzji swojego syna ojciec Umberto Farriego, studenta, który złożył prośbę o admisję w marcu 1949 roku. Po konsultacji z jezuitą, który ostrzegał go przed Dziełem, zebrał troje innych rodziców mających dzieci w Opus Dei. 25 kwietnia 1951 r. wysłali list protestacyjny do papieża Piusa XII. W liście wyrazili zaniepokojenie, że ich zdaniem dzieci nie wypełniały swoich obowiązków rodzinnych i nie były lojalne wobec swoich kierowników duchowych, ponieważ nie powiedziały im o swoim oddaniu się Bogu w Opus Dei. Następnie poprosili Ojca Świętego o interwencję, aby młodzieńcy powrócili na dawne drogi i podjęli ostateczną decyzję po konsultacji z uczonymi i doświadczonymi kapłanami^[25].

Czas był bardzo delikatny, ponieważ zatwierdzenie papieskie Dzieła nastąpiło niedawno. Ponadto założyciel udał się w podróż do Hiszpanii, aby przewodniczyć pierwszemu kongresowi generalnemu Opus Dei dla mężczyzn, który odbył się w dniach od 1 do 5 maja. Po powrocie do Wiecznego Miasta dowiedział się, co się dzieje. W dniu 14 maja poświęcił Opus Dei Świętej Rodzinie, modląc się o zakończenie niepowodzeń. Z upływem miesięcy donos stracił na aktualności, ponieważ sygnatariusze listu wycofali się ze swoich słów.

W lecie pojawił się poważniejszy problem. Escrivá zauważył "zmianę, jaka zaszła w niektórych osobach w Kurii. Jednego dnia docierały do jego uszu lekko krytyczne uwagi, innego - kardynał, stary znajomy księdza Josemaríi, publicznie zaprzeczał, że miał do czynienia z Założycielem"^[26].
Postanowił zwrócić się o

wstawiennictwo do Matki Bożej. 15 sierpnia odprawił Mszę św. w Domu Świętym sanktuarium w Loreto. Na koniec poświęcił Opus Dei Najśłodszemu Sercu Maryi.

Następnie, w ciągu kolejnych dwóch miesięcy, odnowił konsekrację w sanktuariach maryjnych w Pompejach, Divino Amor, Lourdes, Saragossie i Fatimie. W szczególny sposób modlił się do Matki Bożej wezwaniem *Cor Mariae dulcissimum, iter para tutum!* (Najśłodsze Serce Maryi, przygotuj nam bezpieczną drogę!).

We wrześniu kardynał Alfredo Ildefonso Schuster, arcybiskup Mediolanu, powiedział członkom Dzieła w swojej diecezji, że Opus Dei stoi w obliczu poważnego zagrożenia. Słyszał oskarżenia o rozwiązłość wśród członków i o zbyt szybkie przyjmowanie ludzi do Dzieła. Kilka dni później kardynał Schuster przyjął ich ponownie, a oni

opowiedzieli mu, w imieniu Escrivy de Balaguer, o plotkach i donosach, jakich doznali w Hiszpanii dziesięć lat wcześniej^[27].

Cztery miesiące później, w styczniu 1952 r., założyciel otrzymał zawiadomienie od sekretarza Kongregacji ds. Zakonników wzywające go do przesłania "kopii Konstytucji Opus Dei i Regulaminu Wewnętrznego Administracji, wraz z pisemnym opisem - doktrynalnym i praktycznym - ustroju Instytutu w jego dwóch sekcjach oraz konkretnego sposobu, w jaki realizowana jest rozdzielna współpraca"^[28]; pojawiły się więc wątpliwości co do relacji między obiema sekcjami, a w szczególności co do pracy w zakresie opieki domowej w domach męskich. Dwadzieścia cztery godziny później Álvaro del Portillo przesłał raport, w którym szczegółowo opisał ścisły rozdział, jaki istniał w rządzie i

działalności obu sekcji Dzieła.
Jednocześnie wyraził zdziwienie, że kongregacja prosi o teksty zatwierdzone przez samą kongregację półtora roku wcześniej.

W styczniu tego roku założyciel otrzymał kolejne powiadomienie od kardynała z Mediolanu. Z dyplomatyczną dyskrecją kardynał Schuster wspomniał członkom Opus Dei mieszkającym w Mediolanie, "że czytając historię dzieł Bożych i życie ich założycieli, zauważył, jak Pan zawsze dopuszczał sprzeczności i prześladowania, a nawet jak czasami były one poddawane wizytacjom apostolskim, a założyciel był usuwany ze stanowiska przełożonego"^[29]. W ten sposób zwrócono uwagę na to, że pod zarzutem rozwiązłości nie akceptowano w rzeczywistości jedności mężczyzn i kobiet pod tą samą głową, dlatego chciano usunąć

założyciela, aby następnie rozczłonkować sekcje Opus Dei.

W lutym kardynał Schuster po raz trzeci rozmawiał z osobami z Dzieła. Poprosił ich, aby przekazali Mons. Escrivie de Balaguer, żeby pamiętał o "swoim rodaku, świętym Józefie Kalasantym"^[30], który został zdymisjonowany jako przełożony generalny pijarów. Założyciel natychmiast skontaktował się z sekretarzem Kongregacji ds. Zakonników, który potwierdził, bez podawania nazwisk, że niektórzy ludzie w Kurii wywierają naciski na statut Opus Dei. Następnie udał się do biskupa Federico Tedeschiniego, który był kardynałem protektorem Dzieła, postacią z rodziny o wielowiekowej tradycji, której zadaniem była ochrona instytucji lub kraju przed Kurią^[31].

18 marca 1952 r. papież Pius XII przyjął na audiencji kardynała

Tedeschiniego. Kardynał przeczytał mu list od Escrivá de Balaguera, w którym ten skarżył się na ataki i prosił - według jego własnych słów - aby "te donosy zostały nam otwarcie przedstawione"^[32], z podaniem konkretnych dowodów. Wyraził też gotowość do zmiany wewnętrznych przepisów dotyczących Administracji ośrodków, jeśli w którymś momencie rozdział między tymi dwiema sekcjami nie byłby jasny. Podczas czytania dokumentu Mons. Tedeschini podkreślił, że zmiana struktury prawnej zdyskredytowałaby Opus Dei. Pius XII pytał: *Chi pensa a quello?* (Kto to wymyślił?)^[33]. A ponieważ nie chciał podejmować żadnych działań, wskazał jedynie, że założyciel powinien zrewidować Regulamin Administracji^[34].

Kilka miesięcy później, 26 października 1952 r., Założyciel poświęcił Opus Dei Najświętszemu

Sercu Pana Jezusa. Pod wezwaniem *Cor Iesu sacratissimum, dona nobis pacem!* (Najświętsze Serce Jezusa, obdarz nas pokojem!), prosił o pokój wewnętrzny dla każdego członka Dzieła, o pokój dla Opus Dei, aby mogło się wszędzie rozprzestrzeniać bez nowych przeciwności, i o pokój dla świata.

W tym czasie arcybiskup Traglia i inni prałaci przypomnieli biskupowi Escrivá de Balaguer maksymę *Bisogna fare il morto per non essere ammazzato* (Lepiej udawać martwego, aby nie zostać zabitym). Założyciel Dzieła wyraził wdzięczność i uczynił tę sugestię swoją własną. W następnych latach utrzymywał poprawne stosunki ze Stolicą Apostolską i władzami cywilnymi, ale nie uczestniczył w oficjalnych wydarzeniach. Dzięki takiej postawie udało mu się ograniczyć negatywne i pogardliwe komentarze pod adresem Opus Dei.

To zachowanie przyniosło korzyść także członkom Opus Dei, ponieważ Escrivá poświęcił swoje najlepsze siły na formację swoich duchowych synów i córek oraz na rozwój Dzieła.

Inną kwestią, która mogła mieć nieprzewidywalny wpływ na rozwój Opus Dei, były próby mianowania Josemaríi Escrivá de Balaguer biskupem w latach 40. i pierwszej połowie lat 50. Taka możliwość pojawiła się w 1941 r., kiedy założyciel zyskał prestiż w świecie kościelnym, głównie dzięki głoszonym przez siebie rekolekcjom i kontaktom z wieloma duchownymi. Mówiono o nim, że jest dobrym kandydatem do obsadzenia wakującej diecezji lub do objęcia znanego stanowiska. Ponieważ Escrivá de Balaguer nie chciał zostać biskupem ani uzyskać kościelnego uznania, gdy usłyszał te pogłoski, poprosił biskupa Eijo Garaya o pozwolenie na złożenie ślubu, że nie

przyjmie biskupstwa. Biskup odrzucił jego prośbę.

Kwestia ta pojawiła się ponownie, w tym przypadku dlatego, że rząd hiszpański miał przywilej przedstawienia Stolicy Apostolskiej listy kandydatów do episkopatu. W 1944 r. minister edukacji w raporcie rządowym pozytywnie ocenił kandydaturę Escrivy, a nuncjusz w Hiszpanii opowiedział się za tym, aby Josemaría Escrivá de Balaguer został wojskowym wikariuszem generalnym. W 1947 roku Alvaro del Portillo rozmawiał w Rzymie z kardynałem Lavitrano, który z kolei powiedział papieżowi Piusowi XII o nominacji Escrivy. Powiedział mu, że wskazane jest, aby był biskupem wojskowym lub tytularnym, ale nie rezydentem diecezji, ponieważ powinien poświęcić przynajmniej część swojego czasu na zarządzanie Opus Dei. Również biskup Eijo Garay

z Madrytu popierał tę opcję, która jednak nie została zrealizowana[**].

W 1950 r. Escrivá de Balaguer ponownie pojawiła się na liście nazwisk rozważanych przez rząd hiszpański jako kandydatura na stolicę biskupią. Za namową kardynała Tedeschiniego, który pragnął awansować założyciela na urząd biskupi, Álvaro del Portillo omówił możliwość objęcia biskupstwa z nuncjuszem w Hiszpanii, biskupem Cicognanim, który nie był zbyt przychylny tej propozycji. W 1955 r. Escrivá, który nie chciał godności biskupiej, został poinformowany o tych negocjacjach przez samego kardynała Tedeschiniego, udał się do Sekretariatu Stanu i powiedział biskupowi Tardiniemu i biskupowi Samorè, że "nie przyjmie nawet mitry Toledo"^[35]. Tym działaniem przekreślił swoje potencjalne powołanie do episkopatu.

[*] Zgodnie z wielowiekową koncepcją, wraz z publicznym wyznaniem rad ewangelicznych zakonnicy odrywali się w mniejszym lub większym stopniu od rzeczywistości świeckiej, aby dać świadectwo, że celem człowieka jest Bóg, a nie dobra stworzone, i przyjmowali taki stan czy kondycję życia (zwany stanem doskonałości), który ułatwiałby chrześcijańską świętość. Zgodnie z powszechną doktryną publiczne złożenie profesji trzech rad ewangelicznych prowadziło do pełni komunii z Bogiem, ponieważ zakonnik był zobowiązany do dążenia do doskonałości nie tylko w sumieniu, ale także na płaszczyźnie prawnej. Z tego powodu życie zakonne było przedstawiane jako paradygmat i pełnia chrześcijańskiej świętości. Nie zaprzeczano, że osoba świecka może osiągnąć doskonałość - w tym przypadku poprzez wypełnianie przykazań i nakazów prawa Bożego -

ale często rozumiano, że jest to trudniejsze - świat był postrzegany jako przeszkoda - i w mniejszym stopniu niż w przypadku konsekrowanych zakonników.

W XX wieku Magisterium i myśl teologiczna stopniowo odchodziły od poglądu, że stopnie doskonałości zależą od stanu życia lub że świat jest przeszkodą na drodze do świętości; refleksja nad ideałem chrześcijańskim koncentrowała się wówczas na powszechnym powołaniu do świętości, poczynając od chrztu. Już w 1939 r. papież Pius XII stwierdził, że "Bóg nie wzywa wszystkich swoich dzieci do stanu doskonałości, ale zaprasza je wszystkie do doskonałości w ich stanie" (Audiencja generalna, 6-XII-1939, w: *Discorsi e radiomessaggi di Sua Santità Pio XII*, t. II, s. 26). Poliglotta Vaticana, Città del Vaticano 1940, s. 414). W tym kierunku szło przesłanie, które Escrivá otrzymał w

1928 roku, a które zostało uroczyście ogłoszone przez Sobór Watykański II. Świeckim i księżom zanurzonym w świeckiej rzeczywistości powiedział, że Bóg zaprasza ich do "zwyczajności czynionej z doskonałości", że ich "zwyczajne, zwykłe życie, niepozorne, może być środkiem do świętości: nie jest konieczne porzucenie własnego stanu": List 1, odpowiednio nr 12 i 2. Nr 12 i 2, odpowiednio, w: Josemaría ESCRIVÁ DE BALAGUER, *Listy* (wydanie krytyczno-historyczne), t. I, Rialp, Madryt 2020, s. 64 i 56 (cytujemy Listy Założyciela według parametrów ustalonych w tym wydaniu krytycznym). Taki był cel instytucji, którą założył: "Dzieło narodziło się, aby pomóc tym chrześcijanom, włączonym w tkankę społeczeństwa obywatelskiego - z ich rodzinami, przyjaciółmi, pracą zawodową, szlachetnymi aspiracjami - zrozumieć, że ich życie, takie jakie jest, może być okazją do spotkania z

Chrystusem: to znaczy, że jest drogą do świętości i apostołstwa":

Josemaría ESCRIVÁ DE BALAGUER, *Rozmowy z Mons. Escrivá de Balaguer* (wydanie krytyczno-historyczne), Rialp, Madryt 2012, nr 60. Na temat relacji między życiem świeckim a konsekrowanym życiem zakonnym por. Ernst BURKHART i Javier LÓPEZ, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de san Josemaría. Estudio de teología espiritual*, vol. I, Rialp, Madrid 2010, pp. 213-239; Sergio LANZA, "Secolarità", in Gianfranco CALABRESE, Philip GOYRET, Orazio Francesco PIAZZA, *Dizionario di Ecclesiologia*, Città Nuova, Roma 2010, pp. 1301-1305; Juan FORNÉS, "Fiel", w: Javier OTADUY, Antonio VIANA, Joaquín SEDANO, *Diccionario General de Derecho Canónico*, t. III, Aranzadi, Pamplona 2012, s. 984-988. Na temat pojęcia statusu w Kościele, por. IDEM, *La noción de status en*

Derecho Canónico, EUNSA, Pamplona 1975.

[†] Oprócz osób zarejestrowanych, te trzy zobowiązania duchowe podjęli także ci, którzy definitywnie wstąpili do Dzieła, oraz kapłani.

Zobowiązania te miały charakter przysięgi: por. *Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis Dei* (1950), nr 20 i 58. Od 1969 roku przysięgi zostały zastąpione zobowiązaniami (por. Akta Specjalnego Zjazdu Generalnego, 9-IX-1969, w AGP, D.3). Jeśli chodzi o terminologię, widzieliśmy, że w Statucie z 1941 roku członkami zapisanymi były osoby, które nie wstąpiły formalnie do Opus Dei. Z kolei w Konstytucjach z 1950 roku członkami zapisanymi są numerariusze, którzy pełnią funkcje kierownicze.

[‡] Dwa dni wcześniej Stolica Apostolska zezwoliła Opus Dei na

tworzenie regionów, quasi-regionów i delegatur zależnych od przewodniczącego generalnego. Quasi-regiony były okręgami terytorialnymi, które mogły zostać przekształcone w regiony, gdy wszystkie organy zarządzające zostały skompletowane i gdy istniały centra formacyjne dla obu sekcji. Delegatury były mniejszymi okręgami terytorialnymi (por. Rescripto 25-X-1948, w AGP, seria L. 1.1, 10-1-22).

[§]W następnych dziesięcioleciach nastąpił rozkwit równouprawnienia kobiet. Zobaczymy, że ta zmiana społeczna pociągnęła za sobą zmianę warunków bytowych i materialnych osób pracujących w Administracji.

[Γ]Por. Reskrypt, Rzym 8IX-1949 i notatka, 2-VI-1950, odpowiednio w AGP, seria L.1.1, 10-1-30 i seria L.1.1, 12-1-5. W 1967 r. Josemaría Escrivá de Balaguer zmienił nazwę Oblat na

Przyłączony, ponieważ Oblat mógł kojarzyć się z konsekrowanymi zakonnikami, podczas gdy Przyłączony był terminem pochodzącym ze świata akademickiego. Por. Notatka ogólna 50/67 (13 lipca 1967), AGP, seria E.1.3, 245-3. Aby uniknąć anachronizmów, w części II i III książki będziemy używać nazwy oblat, a w pozostałej części nazwy przyłączony.

[**] Ruchy te sugerowałyby pewne pokrewieństwo między reżimem Franco a Założycielem, co nie sprzyjało jego wizerunkowi w Watykanie. Por. rozdział 16, sekcja "Działania osobiste w życiu cywilnym".

^[1] List 31, nr 6, w AGP, seria A.3, 94-2-2.

^[2] Por. Alfredo MÉNDIZ, Salvador Canals, o. c., str. 166-176

^[3] Pius XII, Konstytucja apostolska *Provida Mater Ecclesia*. De statibus canonicis institutisque saecularibus christianae perfectionis acquirendae, 2-II-1947, w AAS 39 (1947) 114. Wkrótce potem zostały promulgowane dwa inne dokumenty papieskie - Motu proprio *Primo feliciter* (12-III-1948) i Instrukcja *Cum Sanctissimus* (19-III-1948) - które podkreślały świeckość jako cechę wyróżniającą instytuty świeckie.

^[4] Por. AGP, seria L.1.1, 7-2-2, gdzie znajduje się oprawiony egzemplarz *Laudis Decretum i Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis Dei*.

^[5] Dekret *Primum institutum*, 24-II-1947, w AGP, seria L.1.1, 7-2-2.

^[6] Relacja odręczna, 9-I-1943, w AGP, seria L.1.1, 1-3-8; oraz List 23, nr 36, w AGP, seria A.3, 93-3-3.

[7] Josemaría ESCRIVÁ DE BALAGUER, *Escritos varios. 1927-1974* (wydanie krytyczno-historyczne), Rialp, Madrid 2018, s. 182-184 i 189.

Wykład ten został również opublikowany w *Boletín de la Asociación Católica Nacional de Propagandistas*, XXV, 427 (15-I-1949) 1-5.

[8] Por. AGP, seria A.3, 87-7-7-7; *Libro de actas del Consejo General* (24-IX-1947), s. 23-27, w AGP, seria E.1.2.

[9] *Katechizm* (1947, wyd. 1), nr 7, w AGP, seria E.1.1, 181-1-3.

[10] Por. AGP, seria Q.1.7, 9-50.

[11] Por. AGP, seria E.2.2, 171-3 i 171-4. Ten Tydzień Roboczy był trzecim, ponieważ pierwszym był prawdopodobnie Tydzień Studiów w 1940 r. - który odbył się w trzech sesjach, jak wyjaśniono powyżej - a drugim Tydzień Roboczy latem 1943 r. (por. AGP, seria E.2.2, 171-2-1;

rozmowa autorów z Fernando Valenciano Polackiem, Rzym, 14-XII-2017).

[12] Por. Mercedes MONTERO, "La Editorial Minerva (1943-1946). Un ensayo de cultura popular y cristiana de las primeras mujeres del Opus Dei", *Studia et Documenta* 11 (2017) 227-263.

[13] Por. Dziennik z Juan Bravo, 25-X-1949, AGP, seria U.2.2, D-1012.

[14] "Opus Dei. Reglamento interno de la Administración", Rzym, 19-III-1947, w AGP, seria Q.1.7, 1-5. Pierwsze drukowane wydanie tego regulaminu nosi datę 14 lutego 1950 r.

[15] Víctor GARCÍA HOZ, *Tras las huellas del beato Josemaría Escrivá de Balaguer*, Rialp, Madrid 1997, str. 35.

[16] Por. Luis CANO, "Los primeros supernumerarios del Opus Dei. La convivencia de 1948", *Studia et Documenta* 12 (2018) 251-302.

[17] Por. "Relación sobre el estado actual del Instituto Secular Opus Dei", w AGP, seria L.1.1, 11-3-5.

[18] *List* 20, nr 148, w AGP, seria A.3, 95-3-1.

[19] Por. "Statuto riguardante in Sodali Sacerdoti diocesani della Società Sacerdotale della Santa Croce", 2-VI-1950, w AGP, seria L.1.1, 12-1-6. Na temat Stowarzyszenia Kapłańskiego por. Lucas F. MATEO-SECO i Rafael RODRÍGUEZ-OCAÑA, *Sacerdotes en el Opus Dei: secularidad, vocación y ministerio*, EUNSA, Pamplona 1994.

[20] Dekret *Primun inter*, § 7. List Alvaro del Portillo do członków Rady Generalnej, 31 stycznia 1947, w AGP, L 1.1, 8-1-5; Amadeo de FUENMAYOR

et al., El itinerario jurídico del Opus Dei, o. c., str. 145-296.

[21] Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis Dei (1950), nr 4, §2, w AGP, seria L1.1, 12-3-2.

[22] Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis Dei (1950), nr 64, w AGP, seria L1.1, 12-3-2.

[23] Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis Dei (1950), nr 27, §1, w AGP, seria L1.1, 12-3-2. Konstytucje stwierdzały, że numerariusze są członkami w "ściśłym znaczeniu" instytutu świeckiego. Escrivá de Balaguer stwierdził, że musi się pogodzić z taką formą wypowiedzi, ale wszyscy mają to samo powołanie.

[24] Constitutiones Societatis Sacerdotalis Sanctae Crucis et Operis

Dei (1950), nr 13-29, w AGP, seria L1.1, 12-3-2.

[25] Por. AGP, seria A.1, 53-1-2.

[26] Andrés VÁZQUEZ DE PRADA, El Fundador del Opus Dei, t. III, Rialp, Madrid 2003, str. 194.

[27] Kard. Schuster powiedział im między innymi bez ogródek: "Mi hanno detto della vostra vita che non era tanto limpida"[Opowiadali mi o waszym życiu, że nie było ono takie jasne.] (Sprawozdanie Juana Udaondo z wizyty u kardynała Schustera, Mediolan, 22-IX-1951, w AGP, seria A.1, 52-2-1).

[28] List Arcadio Maríi Larraony do Álvaro del Portillo, Rzym, 5-I-1952, AGP, seria A.1, 52-2-4.

[29] Sprawozdanie Juana Udaondo z wizyty u kardynała Schustera, Mediolan, 15-VIII-1951, w AGP, seria A.1, 52-2-3. Fakt, że Opus Dei

posiadało dwie instytucjonalnie połączone sekcje był przywilejem, ponieważ tylko w drodze wyjątku zatwierdzano instytuty świeckie z mężczyznami i kobietami (por. Amadeo de FUENMAYOR et al., *El itinerario jurídico del Opus Dei*, o. c., str. 317-318).

^[30] *List* 31, nr 44, w AGP, seria A.3, 94-2-2.

^[31] Opus Dei miało czterech kardynałów protektorów: Luigi Lavitrano, od maja 1947 do sierpnia 1950; Federico Tedeschini, od stycznia 1951 do listopada 1959; Domenico Tardini, od grudnia 1959 do lipca 1961; i Pietro Ciriaci, od października 1961 do grudnia 1966. Ta postać kościelna została zniesiona przez Stolicę Apostolską w kwietniu 1964 r., ale niektórzy kardynałowie zachowali tytuł przez dłuższy czas. Por. AGP, seria L.1.1, 17-2-2-2; AGP,

seria L.1.1, 17-2-3; AGP, seria L.1.1, 17-2-4.

[32] List Josemaríi Escrivá do Federico Tedeschiniego, Rzym, 12 III 1952, w AGP, seria A.1, 52-2-7. Na liście widnieje również podpis Sekretarza Generalnego Opus Dei, Álvaro del Portillo.

[33] Relacja odręczna Álvaro del Portillo, Rzym, 26-III-1952, AGP, seria A.1, 52-2-10.

[34] Rewizja Regulaminu wewnętrznego Administracji, napisana w języku hiszpańskim i łacińskim, nosi datę 27 kwietnia 1954 roku (por. AGP, seria Q.1.7, 1-7).

[35] Relacja odręczna Álvaro del Portillo, Rzym, 29-XII-1961, AGP, seria L.1.1, 17-4-8.

.....

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://opusdei.org/pl-
pl/article/historia-opus-dei-
zatwierdzenia-papieskie/](https://opusdei.org/pl-pl/article/historia-opus-dei-zatwierdzenia-papieskie/) (09-04-2026)